

TOMASZ TUŁODZIECKI, TORUŃ

ORCID: 0000-0002-7650-8543

GENEALOGIA POKOLENIA JUDY W 1KRN 2,3 – 4,23 I JEJ WPŁYW NA TEOLOGICZNE PRZESŁANIE 1-2KRN

Izrael biblijny był konkretną społecznością, którą tworzyły różne rody, plemiona i rodziny. Z biegiem czasu wytworzyły one różne struktury: państwową, polityczną, społeczną i religijną. Szczególne zainteresowanie kwestiami rodowych i rodzinnych powiązań w Starym Testamencie odnajdujemy w 1Krn 1–9. Kronikarz wie jednak dobrze, że każdy człowiek i każda wspólnota osadzona jest w konkretnym kontekście geograficznym. Dlatego też przy ustaleniu znaczenia tekstów genealogicznych w 1Krn 1–9 obok kwestii związanych z pochodzeniem równie istotne wydają się wątki dotyczące osadzenia i osiedlenia poszczególnych rodzin, rodów i klanów.

Księgi Kronik pomijają wiele wydarzeń z historii zbawienia, choć ich nazwa w LXX: *ton paraleipomenon* (*Księgi o rzeczach przeszłych*) nawiązuje do wcześniejszych faktów z dziejów narodu wybranego. Próżno w nich jednak szukać opisów z czasów Exodusu, zdobywania Kannanu czy zasiedlania kolejnych terenów. Jeśli Kronikarz nawiązuje do tych faktów, to tylko w kontekście genealogii. Możemy mówić tu o tzw. nieprzerwanej kontynuacji. Kraj, ziemia, konkretne terytorium są zatem nieodłączną częścią izraelskiej tożsamości. Izrael bez odniesienia do ziemi, do terenu nie ma racji bytu. Kraj, który Izrael objął z Bożej woli po czterdziestoletniej wędrówce, można nazwać aksjomatycznym komponentem jego historycznej tożsamości i poprawnej relacji z Bogiem.

Listy imion zawarte w 1Krn 1–9 nie traktują zatem tylko o tablicach genealogicznych przodków i drzewach rodowych. Dla Kronikarza

geografia jest jednakowo ważna jak genealogia.¹ Rodzi się pytanie: Dlaczego autorowi Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik tak bardzo zależy na podkreśleniu roli własnej ziemi dla powracających z niewoli babilońskiej Izraelitów? Dlaczego przyporządkowanie konkretnego rodu, klanu czy rodziny do określonego terenu jest decydujące w zrozumieniu przesłania płynącego z 1Krn 1–9? Podobny wątek podejmuje także historia deuteronomiczna w Księdze Jozuego. Także ta historia (pisana w dużej mierze podczas niewoli babilońskiej) podejmuje kwestie związane z nadanym Izraelowi terytorium oraz określa relacje z ludami, które naród wybrany zastał podczas wkroczenia do Kannanu na wyznaczonym terytorium. Różnica polega na tym, że w Księdze Jozuego ukazuje naród silny i scalony Bożym Prawem nadanym na górze Horeb, prowadzony silną ręką Mojżesza, a później Jozuego. W Pierwszej Księdze Kronik takiego przywództwa brak. Wielcy ojcowie wiary: Abraham i Izaak mają wprawdzie osobne miejsce w genealogii 1Krn 1,28.24; 2,1. Nie należą jednak do budowniczych Izraela. Ich rola jest podobna do tej, jaką odgrywa w historii Kronikarza Mojżesz. Mówiąc wprost, nie odgrywają oni żadnej roli. Autor Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik nie zajmuje się dywagacjami na temat pochodzenia i powiązań królów judzkich od Abrahama, Izaaka czy Jakuba z Abrahamem, Izaakiem czy Jakubem, jak również, mimo wielu opisów nawiązujących do przepisów liturgicznych, nie wiąże ich bezpośrednio z Mojżeszem. Dla niego nowym Mojżeszem jest król Dawid (1Krn 21,28–29): wojownik, fundator świątyni, twórca liturgii i prawodawca. Obok Dawida szczególnie zainteresowaniem Kronikarza cieszą się jeszcze inni judzcy królowie: Salomon (1Krn 1–9); Jozafat (2Krn 17–20), Ezechiasz (2Krn 29–32) i Jozjasz (2Krn 34–35).² Niewątpliwie zatem Judzie, jako wybranemu pokoleniu, przypada wyjątkowa rola reprezentanta tradycji całego

¹ Por. S. J a p h e t, *Conquest and Settlement in Chronicles*, Journal of Biblical Literature 98/1979, s. 206.

² Por. M. W i t t e, *Schriften (Ketubim)*, w: J.C. G e r t z, *Grundinformationen Altes Testament. Eine Einführung in Literatur, Religion und Geschichte des Alten Testaments*, UTB 2745, Göttingen 2009, s. 527.

Izraela. Czy zatem już w genealogiach odnajdziemy sygnały tego szczególnego wybraństwa, którego zaczyn znajdujemy w tradycjach Genesis, gdzie Jakub błogosławi swoich synów? Czy pokolenie Judy reprezentuje po niewoli cały Izrael, czy też zasklepia się w swojej małej enklawie stworzonej dzięki przychylności perskich imperatorów, zwłaszcza Cyrusa? Jak w 1Krn 1–9 pokolenie Judy odnosi się do ludów i narodów, z którymi w czasach perskich tworzy bogaty konglomerat kultur i tradycji? I w końcu: Jak dalece rzeczywistość, w której Izrael postawiony został naprzeciw różnych ludów, narodów i kultur, pozwoli mu zrealizować wątkową rolę mesjasza narodów? Niniejsze opracowanie to skromna próba znalezienia odpowiedzi przynajmniej na niektóre z postawionych pytań.

Tradycja Kronikarza a głos proroków

Pisząc o rodach, klanach i rodzinach, które zajmowały konkretne terytoria, miasta, wsie Kronikarz chce opowiedzieć o przywiązaniu narodu izraelskiego do swojej ziemi (w sensie kraju, niepodległego terytorium). Pamiętać należy, że autor Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik czyni to z perspektywy palestyńskiej a nie jerozolimskiej, czyli sięga wzrokiem i perspektywą po najdalsze horyzonty znanych mu krain i ludów ościennych – sąsiadów Izraela.³ W ukazywaniu wartości i wielkości daru ziemi Kronikarz idzie po śladach proroków, zarówno wygnaniowych, jak i powygnaniowych: Jr 20,10 i Ez 33,23-29. Słowo proroków mówi o konieczności zbudowania nowej, poprawnej relacji między Izraelitami a nie-Izraelitami i jest to według proroków jedno z najważniejszych zadań w przyszłości. Relacje przed wygnaniem odznaczały się przede wszystkim nieczystością i łamaniem przymierza, co w konsekwencji doprowadziło do upadku monarchii i spustoszenia całego kraju: „Dlatego powiedz im: Tak mówi Pan Bóg: Jadacie z krwią, podnosicie oczy ku swym bożkom, przelewacie krew, a chcielibyście zawładnąć krajem? Ufacie swemu mieczowi,

---

³ Por. R. Hahn Hart, *Das Land in der spätexilischen Prophetie*, w: G. Strecker, *Das Land Israel in biblischer Zeit*, GTA 25, Göttingen 1983, s. 131-134.

dopuszczacie się obrzydliwości, każdy z was bezcześci żonę bliźniego swego i chcielibyście zawładnąć krajem?” (Ez 33,25-26).

Kraj po niewoli jest ziemią na nowo darowaną, a wina po jego utracie, osądzona na sądzie Bożym, została odpokutowana przez 70 spokojnych lat, czyli przez czas szabatowy, o którym wspomina 2Krn 36,21-23. Wypełnienie tego szabatowego czasu to jednocześnie spełnienie wymogów Prawa Świętości zawartego w Kpł 26,34-35 (por. Jr 25,11-12; 29,10). Według Iz 40,2 Izrael odpokutował nawet podwójną karę i może wrócić ze spokojem do swojej ojczyzny (Iz 61,7; Za 3,9-10). Okres 70 lat szabatowych określonych przez Jeremiasza (29,10) to niejako czas wypełnienia i stwórczego ukończenia nowej wielkości. Jest to konieczny czas, który mija, czas odpoczynku i wytchnienia, który musiał zaistnieć, aby powstało coś zupełnie nowego. Dlatego czas hańby w połączeniu z czasem odnowy ukazany jest w Iz 62,4 jako czas zaślubin.

Znakiem odnowy kraju po 70 latach szabatowy będzie także wzniesienie nowego przybytku dla Pana. Jest to zapowiedź przyszłego powrotu narodu wybranego do kraju ojców. Nieprzypadkowe w tym kontekście jest stwierdzenie Zachariasza (2,16) o Judzie jako Bożym dziedzictwie zbudowanym na poświęconym gruncie: „Dlatego tak mówi Pan: Ze zmiłowaniem wracam do Jeruzalem, dom mój tam stanie znowu – wyrocznia Pana Zastępów – i sznur mierniczy będzie rozciągany w Jerozolimie”. Vulgata, oddając ten fragment, mówi nie o ziemi świętej, ale o ziemi na nowo poświęconej. Dodatkowo fragmenty Tory, które powstały po zakończeniu niewoli babilońskiej, mówią wyraźnie o koniecznym związku między wydarzeniami w nowo odzyskanej ziemi, a zachowaniem i postępowaniem jej mieszkańców (Pwt 27,2; 28; Kpł 25,2; 26).⁴

Bardzo interesującym faktem wydaje się sposób postrzegania nowo darowanej ziemi. U proroka Izajasza 11,1-10 (por. Iz 60,21) Jeruzalem i cały kraj opisywany jest jako centrum Bożych wydarzeń mesjańskich zarówno dla mieszkańców, jak i diaspory. Istotny jest sposób postrzegania owej ziemi przez proroka: rozciąga się ona na

---

⁴ Por. T. W i l l y, *Juda – Jehud – Israel*, FAT 12, Tübingen 1995, s. 127.

wybrzeże filistyńskie oraz na tereny położone po wschodniej stronie Jordanu. Południowa granica sięga pustyni. Warunkiem *sine qua non* do jej objęcia jest sprawiedliwość: „Cały twój lud będzie ludem sprawiedliwych, którzy posiadą kraj na zawsze, nowa odrośl z mojego szczepu, dzieło rąk moich, abym się wślawił” (Iz 60,21). Według Trito-Izajasza Izrael ma objąć ziemię – mieszkanie na wieki, na zawsze, co oznacza, że nie zazna już więcej upokorzenia przez ponowne *gôl'h*. Tym samym jest pewne, że naród wybrany sprostą wymaganiom sprawiedliwości gwarantującej wolność i wierność przymierzu. Należy zauważyć również, że tekst Iz 60,21 mówi tylko o zacznynie, a nie o całości społeczeństwa, które dzięki harmonii między sprawiedliwym postępowaniem ludu a właściwym podejściem do kraju zrodzi nowy naród.

Dla literatury historycznej powstałej po wygnaniu babilońskim charakterystycznym elementem są tzw. oscylaria, które zawierają listy wielu ludów i narodów całej ziemi, z których wyrasta jeden naród szczególny i uprzywilejowany: lud z ludów i naród z narodów. W przypadku historycznych ksiąg biblijnych powstałych po wygnaniu jest to Izrael, naród, który reprezentuje interesy wszystkich innych narodów ziemi. Dlatego też w 1Krn 1 autor zamieścił listę zjednoczonej ludzkości, konglomerat wielu narodów, który w dużej mierze odwzorowuje tabelę ludów zawartą w Rdz 10. Tylko cała ludzkość – obszerna liczba obcych ludów jest dla Kronikarza właściwym polem do działania dla powygnaniowego Izraela (por. Rz 11,25). Przez zastosowanie liczby 70, bo tyle narodów zawiera lista 1Krn1, Kronikarz zwraca uwagę na doskonałość nowej wspólnoty, w której naczelne miejsce przypada Izraelowi.⁵

Autor 1Krn 1 przez zawartą w tym tekście listę różnych narodów odzwierciedlił właściwie sytuację polityczno-społeczną, jaka istniała podczas panowania perskiego, kiedy elita Izraela określana była jako *benêgôl'h*. Był to czas zbierania nowych doświadczeń, a przede wszystkim dojrzewania do świadomości, że także w dziejach innych narodów można odkryć ślady Bożego działania i błogosławieństwa.

---

⁵ Por. t e n ż e, *Chronik*, BK XXIV/1, Göttingen 2009, s. 51-52.

Izrael doświadczył, że nie tylko on spełnia rolę Bożego wybrańca i dziedzica wiecznego przymierza z Jahwe, ale również, i przede wszystkim, jest sługą dla innych ludów i narodów. Wyrażają to między innymi teksty DeuteroIzajasza/Deutero-Izajasza o Słudze Jahwe (Iz 42,1-9; 49,1-7; 50,4-9; 52,13-53,12). Chociaż trudno zaaplikować wszystkie przymioty Sługi Jahwe do biblijnego Izraela powracającego z niewoli babilońskiej i uznać jednoznacznie w owym tajemniczym Słudze symboliczną postać reprezentującą cały naród wybrany, to jednak czas wygnania i niewoli zmienił jego pozycję zarówno polityczną, jak i społeczną. Rozproszenie między obcymi ludami wielkiego imperium bez odniesienia do stabilnego centrum, w którym kwitłoby życie religijne i społeczne, stało się wielkim wyzwaniem dla całej przyszłej egzystencji i tożsamości Izraela. Wspominają o tym liczne teksty prorockie Iz 11,12; 27,13; 56,1-8; Za 2).

Przez dodanie list 70 ludów na początku swojego dzieła Kronikarz rozwiązuje swoje główne zadanie: Izrael jest szczególnie znakiem dla wszystkich narodów. Dodatkowe uwypuklenie pokolenia Judy w całym spisie genealogicznym (1Krn 2,3 –4,1) ukazuje uprzywilejowaną rolę tego pokolenia w nowej strukturze państwowej, którą wykreowały perskie przywileje i protekcja Cyrusa. Juda jako spadkobierca Izraela staje się znakiem całej ludzkości. Tam mają się zjednoczyć ostatecznie wszystkie ludy i narody (Za 8,23). W genealogiach, zwłaszcza w Pierwszej Księdze Kronik, pochodzenie i etniczność to tylko jedna strona medalu, równie ważna jest druga płaszczyzna, czyli odniesienie do ziemi i kraju, zwłaszcza do jej religijnego i duchowego dziedzictwa.

Spór o jedność tradycji w Kronikarskim Dziele Historycznym

W tym miejscu dotykamy niezwykle istotnego problemu, jaki nurtuje badaczy epoki perskiej i literatury tego okresu od bardzo dawna. Dotyczy on także sporu, jaki prowadzą egzegeci w odniesieniu do tzw. Dzieła Kronikarskiego. Z poczynionych obserwacji wynika, że autor Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik reprezentuje bardzo otwarty pogląd na możliwość współpracy, a nawet przynależności

przedstawicieli różnych obcych narodów do wspólnoty Izraela, tzn. powygnaniowego państwa judzkiego. Postawa ta stoi w opozycji do poglądów, jakie reprezentuje autor Księgi Ezdrasza czy Księgi Nehemiasza, które zaliczane są do tzw. Kronikarskiego Dzieła Historycznego. Zgodnie ze stanem dzisiejszych badań wyróżniamy cztery podstawowe propozycje, wyjaśniające relacje literackie i zależność obu Księgami Kronik a Księgą Ezdrasza i Księgą Nehemiasza:

1. Księga Ezdrasza i Księga Nehemiasza w swojej podstawowej wersji miały to samo źródło pochodzenia co Księgi Kronik. Posłużyło ono do stworzenia jednego obszernego dzieła, które można określić Kronikarskim Dziełem Historycznym (teoria dziś powszechnie podważana i odrzucana);⁶
2. Księga Ezdrasza i Księga Nehemiasza reprezentują starsze źródło literacki aniżeli Pierwsza i Druga Księga Kronik, ale obie części zostały ostatecznie zredagowane przez tego samego autora;
3. Księga Ezdrasza i Księga Nehemiasza postrzegane są jako dzieło powstałe po spisaniu i zredagowaniu Pierwszej i drugiej Księgi Kronik.
4. Księga Ezdrasza i Księga Nehemiasza oraz Pierwsza i Druga Księga Kronik powstały niezależnie od siebie i zarówno w warstwie literackiej, jak i redakcyjnej zachowują całkowitą odrębność. Ewentualne podobieństwa i paralele tekstualne są wynikiem późniejszej pracy ostatniego redaktora.⁷

---

⁶ Pogląd w egzegezie ST, który utrzymywał, że Księgi Kronik, Ezdrasza i Nehemiasza są dziełem jednego autora, trwał nieprzerwanie od chwili publikacji dzieła: L. Z u n z, *Dibre hajamim oder Bücher der Chronik. Die gottesdienstlichen Vorträge der Juden historisch entwickelt*, Berlin 1832. Taki stan rzeczy utrzymywał się do drugiej połowy XX w. Na zmianę tego obowiązującego przez prawie 150 lat kierunku interpretacyjnego w egzegezie ST największy wpływ wywarły prace: S. J a p h e t, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place In Biblical Thought*, Jerusalem 1977; H.G.M. W i l l i a m s o n, *Israel in the Book of Chronicles*, Cambridge 1977; T.C. E s k e n a z i, *The Chronicler and the Composition of I Esdras*, CBQ 48/1986, s. 39-61.

⁷ Por. M. W i t t e, *Schriften (Ketubim)*, s. 530.

Wydaje się, że dobre zrozumienie tekstów genealogicznych, zarówno list obcych narodów w 1Krn 1, jak i wykazów genealogicznych pokolenia Judy, może być bardzo pomocne także w wyjaśnieniu wzajemnej relacji między tekstami Księgi Ezdrasza i Księgi Nehemiasza a Pierwszą i Drugą Księgą Kronik.

Genealogie, zwłaszcza te, które prezentuje autor Pierwszej Księgi Kronik, mają ukazać, jak w czasie różne tendencje, początkowe położenie, osiedlenie i funkcje społeczne czy religijne wpłynęły na ukształtowanie i rozwój nowego Izraela po niewoli. Podobnie jak cała ludzkość w 1Krn 1 tworzy spójny i żyjący w pewnej symbiozie konglomerat różnych kultur i narodów, tak w kolejnych spisach genealogicznych (1Krn 2–8) Izrael tworzy wewnątrznie spójną wspólnotę, złożoną z różnych klanów, rodzin i pojedynczych członków narodu wybranego. Są oni różni co do roli i funkcji. Spełniają różne zadania przy odbudowie jedności Izraela i jego struktur. Reprezentują zatem jedność w różnorodności.

Zupełnie inny pogląd na różnorodność etniczną i narodową reprezentują Księgi Ezdrasza i Nehemiasza. W relacjach do obcych, których bogaty zestaw zawiera 1Krn 1, są one rygorystyczne i prowokujące. Szczególny wydzźwięk ma w tym względzie tekst Ezd 9,10-15. Głównie podczas sporu z Samarytanami zarezerwowano tytuł „Izrael” dla wąskiej grupy Żydów obsługujących świątynię w Jerozolimie.⁸ Zgodnie z założeniami Ezd 9,10-15 tylko jedna społeczność była prawdziwym Izraelem – powracający z niewoli tzw. *benêgôl'h*. Tylko ta wspólnota ma prawo do tytułu – „Prawdziwy Izrael”.⁹

Autor Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik, mimo wyraźnych znaków akceptacji dla obcych kultur czy narodów, czego dowodem jest lista genealogiczna 1Krn 1, nie różni się od powszechnego rozumienia i postrzegania historii biblijnego Izraela od innych autorów Starego Testamentu. Także według niego Królestwo Północne przed niewolą

---

⁸ Por. M. O e m i n g, *Das wahre Israel. Die „genealogische Vorhalle“. 1Chronik 1–9*, BWAT 128, Stuttgart 1990, s. 218.

⁹ Por. S. J a p h e t, *People and Land in the Restoration Period*, w: G. S t r e c k e r, *Das Land Israel in biblischer Zeit*, s.116.

babilońską powstało z grzechu i kontynuowało w swoich dziejach bunt wobec Jahwe. Z drugiej strony Kronikarz wie jednak dobrze, że bez północnych pokoleń Izrael, a w tym przypadku odradzające się Państwo Judzkie, nie będzie bytem kompletnym. Z tego wynika koncepcja wstępnych genealogii, które wskazują, że Izrael nie jest ograniczony tylko i wyłącznie do małej grupy potomków dawnych elit, powracających z niewoli. Mimo szczególnego zainteresowania Judą w dziele Kronikarza, autor nie stracił z oczu perspektywy całego Izraela. „Prawdziwy Izrael” to dla niego pojęcie określające nie tylko pochodzenie etniczne i narodowe, ale to raczej ci, którzy w swoim życiu wdrażają zasady prawne, społeczne i religijne, charakterystyczne dla biblijnego Izraela.¹⁰

Początek tej perspektywy sięga patriarchy Jakuba. Imię „Izrael” pojawia się w obu Księgach Kronik tylko w związku z rodowodem patriarchy i jego synami w 1Krn 2,1-2. Kronikarz, podobnie jak w przypadku innych patriarchów, nie wnika w szczegóły jego osobistej historii. Jego rolę ogranicza się do wskazania w nim praojca narodu wybranego. Jako potomek Izraela ukazany jest w końcu Dawid (1Krn 2,15). Jako spadkobierca patriarchy i dziedzic Bożych obietnic jednoczy w swoim ręku wszystko, co rozproszył jego prekursor Saul (1Krn 10,13-14-14,1a): „Saul umarł na skutek własnego przewinienia, które popełnił wobec Pana, przeciw słowu Pańskiemu, którego nie strzegł. Zasięgał on nawet rady u wróżbiarki, a nie radził się Pana; On więc zesłał na niego śmierć, a królestwo jego przeniósł na Dawida, syna Jessego. Wtedy zgromadzili się wszyscy Izraelici przy Dawidzie w Hebronie”. Można powiedzieć, że w tym fragmencie zawiera się główny motyw całego kronikarskiego dzieła. Juda, przez czyny Dawida i Salomona (przeniesienie Arki Przymierza do Jerozolimy i budowa świątyni), ukazana jest jako schronienie i skarbiec całej izraelskiej tradycji. Sam Dawid został ustanowiony królem nie tylko ze względu na wybitne cechy charakteru, ale przede wszystkim dlatego, że właśnie w Judzie istniała gwarancja na najlepsze

---

¹⁰ Por. R. L. Braun, *A Reconsideration of the Chronicler's Attitude Toward the Nord*, *Journal of Biblical Literature* 96/1977, s. 61.

i najbezpieczniejsze zachowanie izraelskiej tożsamości. Dawid postrzegał bycie Izraelitą jako zobowiązanie i zadanie powierzone mu przez samego Jahwe.

Zgodnie z tym projektem uciekinierzy z Północnej Monarchii nie są odsuwani na margines życia społecznego i religijnego, lecz wracają do domu i są u siebie, stanowiąc integralną część ocalałej monarchii judzkiej.¹¹ W tekstach 2Krn 17,1 i 21,3-4 Kronikarz wprost nazywa Judę Izraelem. Wiadomości zawarte w tych fragmentach podawane są z reguły w obu Księgach Kronik na podstawie Księgi Kronik królów Judy, która stanowi ich źródło. Jednak w przypadku Jozafata, który historycznie był judzkim królem, autor mówi wprost o jego panowaniu nad Izraelem. U Kronikarza historia między deportacją w 722 r. przed Chr. a 586 r. opisana jest jako dzieje zjednoczonego królestwa. Jest to wypełnienie zapowiedzi prorockich: Iz 11-16; Jr 31,4-14; Ez 37,15-22; Za 10,6-12. Dodatkowo, Kronikarz w odniesieniu do mieszkańców Północnej Monarchii używa terminu „reszta” (2Krn 30,6; 34,9). Wydaje się też, że koresponduje on ze sformułowaniem *’ērēc Israel*. Występuje ono w Starym Testamencie 11 razy, z czego 4 razy w Księgach Kronik (1Krn 22,2; 2Krn 2,16; 30,25; 34,7). W jego kontekście pojawiają się też konkretni monarchowie. Są to to kolejno: Dawid, Salomon; Ezechiasz i Jozjasz.

Podejmując próbę ustalenia ogólnego przesłania list genealogicznych umieszczonych na początku Dzieła Kronikarskiego, nasuwa się następująca konkluzja. Juda, mała perska prowincja, to nie odizolowany, skupiony wokół Jeruzalem rezerwat skostniałej wspólnoty, uznany przez perskie władze zwierzchnie, lecz stróż tradycji i tożsamości Izraela, uznający za braci także tych, którzy pozostają rozproszeni w różnych diasporach. Dzieje tego pokolenia stanowią główny temat Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik, pokolenia, które reprezentuje cały Izrael pod berłem króla Dawida. Początek tych dziejów znajdujemy już w genealogiach. Mówi o tym tekst umieszczony

---

¹¹ Por. W. Chrostowski, *Asyryjska diaspora Izraelitów i inne studia*, Rozprawy i Studia Biblijne 10, Warszawa 2003, s. 44-49.

w centralnym punkcie list genealogicznych narodów, ludów i pokoleń izraelskich w 1Krn 2,3 – 4,23.

Tym samym widać wyraźnie, że autor Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik inaczej odnosi się do tych wszystkich, którzy mają jakkolwiek związek z pogaństwem lub pochodzą z poza kręgów żydowskiego monoteizmu. W porównaniu z autorami Księgi Ezdrasza i Księgi Nehemiasza można mówić tu większej przychylności lub nawet sympatii zarówno dla braci z północnych pokoleń, którzy po niewoli babilońskiej zrównani zostają z poganami, jak i dla wszystkich obcych spoza Judy. Ta konstatacja otwiera dwie ścieżki interpretacyjne, jeśli chodzi o czas powstawania obu Ksiąg Kronik i ich związków z Księgą Ezdrasza i Księgą Nehemiasza. Z jednej strony można tu mówić o wcześniejszych pracach Kronikarza, zanim zaistniał silny antagonizm między rygorystami, o których mowa w Ezd 9,10-15 czy Ne 13, bądź chodzi tu o tradycje dużo późniejsze, sięgające nawet czasów helleńskich. Były one owocem doświadczeń i refleksji nad współpracą i współżyciem z poganami, którzy w świetle różnych zawirowań historycznych bywali często wartością dodaną do żydowskiej tradycji, kultury i religii. Wystarczy wspomnieć tu wydźwięk dwóch midraszy: Księgę Rut i Księgę Jonasza, które wśród pogan widzą prawdziwych wyznawców Jahwe. Być może zatem także autora obu Ksiąg Kronik, a zwłaszcza redaktora odpowiedzialnego za włączenie do całości dzieła tekstów genealogicznych, w czasach, kiedy powstawały przychylnie poganom midrasze.

Znaczenie pogan w genealogii Judy

Egzegeci przyjmują zgodnie opinię, że ramy literackie judzkiej genealogii wyznaczają następujące teksty: 1Krn 2,3-17a.42-50 oraz 4,21-23. Tekst 1Krn 2,18-24 służy dodatkowo jako wprowadzenie do genealogii Jerachmela (2,25-41) i Kaleba (2,42-55). Korpus listy genealogicznej judzkiego pokolenia tworzy kilka mniejszych fragmentów w 1Krn 2,3-17.18-24.42-49; 50-55. W 1Krn 3 autor Dzieła Kronikarskiego zajmuje się zasiedleniem, kładąc nacisk na wątki geograficzne. Wiąże on w tym tekście, przez osobę Dawida, jego

następców z Hebronem i Jerozolimą. Pomija jednak fakt, że pierwotnie Jerozolima leżała w granicach pokolenia Beniamina, które przez podział monarchii zostało rozbite na dwie części. Było to zatem jedyne pokolenie, którego mieszkańcy, po podziale królestwa, mieszkali w dwóch różnych państwach. Mimo że pierwotnie Jerozolima nie leżała na terenie Judy, to dla Kronikarza ten fakt nie stanowi większego problemu. Od początku bowiem wiąże władzę królewską Dawida z całym Izraelem, przemilczając w genealogii prawie siedem lat rządów syna Jessego w Hebronie tylko nad Judą. W porównaniu z 2Sm 5,5 Kronikarz pomija po prostu wyrażenie „nad Judą”. Dawid, od pierwszych chwil, w Pierwszej i Drugiej Księdze Kronik jest królem całego Izraela, niezależnie od tego, czy jego siedzibą jest Hebron, gdzie w rzeczywistości rządził jednym pokoleniem siedem lat i sześć miesięcy (2Sm 5,5), czy Jerozolima, w której mieszkał i sprawował władzę przez kolejne 33 lata.¹²

Genealogię Judy w Dziale Kronikarskim zamyka 1Krn 4. Jest to praktycznie rekapitulacja treści podanej już wcześniej w 1Krn 2. Główne rody i klany judzkie są tu ukazane w perspektywie zasiedlania kolejnych terytoriów w odpowiednim porządku geograficznym, z północy na południe, czyli z perspektywy Jerozolimy w stronę Hebronu i Beer-Szeby.

Nieprzypadkowe wydaje się użycie w judzkiej genealogii elementów, które można nazwać nie-izraelskimi (obce i pogańskie). Już w pierwszych słowach, pierwszych imionach z listy genealogicznej Judy natrafiamy na sformułowanie: „... jako trzeci narodzony z siostry (bat)-Szuy – Kananejki” (1Krn 2,3). Tekst ten dotyczy trzeciego syna Judy, Szeli, który narodził się z jego związku z kobietą kananejską. Słowa te niewątpliwie zaburzają całą relację na temat potomków Judy, choć nie jest to jedyny taki casus w genealogii tego pokolenia. Podobny wydzźwięk ma wzmianka o wymieszaniu potomków Judy z Moabitami w 1Krn 4,21-23. Według wspomnianego tekstu właśnie ci Judejczycy tworzą najstarszą gałąź swojego pokolenia i wskazują

---

¹² Por. S. J a p h e t, *I & II Chronicles*, Old Testament Library, London 1993, s. 95.

na fakt, że ziemie nadmorskiej Szefeli nie zostały zasiedlone bez udziału ludności pochodzenia kananejskiego.

Ważnym elementem genealogii Judy są jej związki literackie z tekstem Rdz 38. Trzeba zauważyć, że w innych genealogiach podstawą tekstualną są najczęściej teksty Rdz 46,8-27 i Lb 26. Istotną sprawą, jeśli chodzi o tekst Rdz 38, jest dostrzeżenie w Tamar, bohaterce całej narracji, nie tylko kolejnej żony samego Judy (z racji dopełnienia ślubu lewiratu), ale także matki całego pokolenia. W kontekście związków Judy i jego potomków z poganami i włączenie tych elementów do genealogii, istotne wydaje się pytanie o tożsamość samej Tamar. Kim była zatem ta kobieta: Izraelitką czy poganką? Jest to w egzegezie pytanie otwarte, gdyż argumenty, by uznać ją za jedną bądź drugą znajdujemy po obu stronach. Co prawda teksty Starego Testamentu nie mówią nic o pochodzeniu Tamar z kręgów pogańskich, to jednak dość obfity materiał na ten temat znajdujemy w apokryfach. Szczególnie znacznie mają tu dwa dokumenty: *Księga Jubileuszy* 41,1-2 oraz *Testament Judy* 10,1-2.6. Mówią one wprost, że Tamar nie była Izraelitką, chociaż dodają też, że jej pochodzenie kananejskie też nie jest pewne. Oba pisma mówią raczej o jej aramejskich korzeniach.¹³

Nie ulega wątpliwości, że autor Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik, a zwłaszcza redaktor odpowiedzialny za umieszczenie na początku tego dzieła licznych genealogii, świadomie dołączył informacje na temat kananejskich czy wręcz pogańskich przodków Judy. Poza wspomnianymi już wcześniej wątkami na temat trzeciego syna Judy, Szeli, czy też informacji o możliwym aramejskim pochodzeniu Tamar, trzeba wymienić przynajmniej cztery inne wzmianki łączące pokolenie Judy z pogańskimi przodkami: Jetrę Izmaelitę (1Krn 2,17); egipskiego sługę Jarchę (1Krn 2,34); córkę faraona – Bitję (1Krn 4,18) oraz wspomniane już koneksje z Moabitami (1Krn 4,22). Godny uwagi jest fakt, że listy genealogiczne Judy w 2,3 – 4,23 są bezpośrednią kontynuacją listy 70 narodów reprezentujący całą ludzkość. Jej przedstawiciele włączeni do genealogii judzkiej nabierają więc

¹³ Por. J.A. E m e r t o n, *Judah und Tamar*, *Vetus Testamentum* 29/1979, s. 405.

szczególne znaczenia. Z tekstów tych przebiega przemyślany plan redakcyjny Kronikarza, aby z pokolenia Judy uczynić reprezentanta całej ludzkości. Uwzględniając kontekst geograficzny, lista ta ukazuje konkretny porządek zasiedlania, który przebiega w kierunku zachodnim i południowym, co sugeruje wejście w zażyłość z ludami reprezentującymi dawne rody izmaelskie (madianickie) i filistyńskie oraz styczność z szeroko rozumianą kulturą egipską.

Wzmianki o poganach w judzkiej genealogii mają także formę przestrogi. Jeśli narody Kanaanu straciły swoje dziedzictwo na rzecz Izraela, postępując nieroztropnie, to także Juda – Izrael musi uważać, aby jego złe postępowanie wobec Jahwe, naznaczone częstym odchodzeniem od zasad przymierza, nie doprowadziło do utraty wielkiego daru ziemi i względnej, politycznej autonomii. Kraj, który po niewoli babilońskiej otrzymało pokolenie Judy, jest zatem wielkim darem, który trzeba odpowiednio zagospodarować, zgodnie z wolą Jahwe. Proces ten autor Pierwszej Księgi Kronik ukazał także przez genealogię, przez wiele zawieranych małżeństw, przytaczanie imion głównych i drugorzędnych żon, przez patriarchalne i matriarchalne koneksje, w końcu przez różne interpersonalne relacje, dzięki którym Kronikarz przytoczył mnóstwo geograficznych wielkości nowego Izraela. Genealogia Judy zatem, to nie tylko opis wielu etnicznych powiązań, ale świadectwo o różnych fazach zasiedlania terenu, który swoją nazwę bierze od protoplasty całego pokolenia, czwartego syna Jakuba-Izraela, praojca Dawida, Judy.

Znaczenie osoby Kaleba w judzkiej genealogii

Jednym z ciekawych świadectw ukazujących, przez genealogię i etniczne powiązania, proces zasiedlania kolejnych terenów w pokoleniu Judy, jest historia Kaleba, którego ojcem był Chezron (1Krn 2,18-28). Można powiedzieć, że genealogia Chezronitów stoi w centrum właściwej genealogii judzkiej w 1Krn 2. Problem literacki pojawia się w związku z powtórzeniem genealogii Kaleba, którą Kronikarza ukazał w 1Krn 2,42,50a. Pojawia się zasadnicze pytanie, która z tych genealogii jest właściwa, które sięga bardziej oryginalnych

źródeł i oddaje rzeczywisty stan zasiedlenia przez Kalebitów terenów wzmiankowanych w obu wspomnianych tekstach. Pierwszy fragment, 1Krn 2,18-24, wiąże Kaleba z rodem Efratejczyków, drugi tekst mówi o jego powiązaniach z rdzennie judzkimi terenami w południowej części Gór Judzkich, w okolicach Hebronu. Po części także sugeruje zasiedlanie przez ten ród ziem wysuniętych bardziej na północ, które sięgają poza Betlejem, aż do granic Jerozolimy. Mamy tu do czynienia z dwoma różnymi świadectwami historycznymi, z których druga informacja wydaje się bardziej wiarygodna i historycznie starsza. Wychodząc od badań J. Wellhausena, komentatorzy tego tekstu są przekonani, że przed niewolą ród Kaleba zamieszkiwał tereny w okolicach Hebronu, a po niewoli przeniósł się w okolice Jerozolimy. Kluczową rolę w interpretacjach obu części kalebickiej genealogii odgrywa wiersz 1Krn 2,24. Juliusz Wellhausen, po nim także inni autorzy, np. Martin Noth, czytają ten wiersz w następujący sposób: „Po śmierci Chezrona, Kaleb poszedł do Efraty – żony Chezrona i ta urodził mu Aszchura ojca Tekoa”. Takie tłumaczenie wzbudza spore kontrowersje. W opracowaniu M. Notha zachodzą dość poważne zmiany w tłumaczeniu wynikające z korekt nanie-sionych na tekst oryginalny. Zwrot *bekālēb* zmieniony został na wyrażenie *bā'kālēb*, dodatkowo pominięto spójnik *we*, a z imienia własnego *'abijjāh* utworzono wyrażenie *'ābiwhū*. Według dzisiejszych propozycji interpretacyjnych możliwa do zaakceptowania jest pierwsza korekta, którą potwierdzają rękopisy Wulgaty, pozostałe nie mają uzasadnienia. Dlatego prawdopodobna wersja tekstu 1Krn 2,24 brzmiałaby następująco: „A po śmierci Chezrona, Kaleb poszedł do Efrata i żona Chezrona, która miała na imię Abijja, ona porodziła mu syna Aschura, ojca Tekoa”.¹⁴

Ze względu na powyższe informacje o Kalebie i ich specyficzny charakter możemy mówić tu raczej o pewnej nocie lub historii genealogicznej niż o czystej genealogii. W zestawieniu z tekstem 1Krn 2,42-50 nie chodzi raczej o zwykłe powtórzenie danych na temat

---

¹⁴ Por. M. Kartveit, *Motive und Schichten der Landtheologie in I Chronik 1–9*, CB OTS 28, Stockholm 1989, s. 31.

pochodzenia Kaleba, przez autora Pierwszej Księgi Kronik, lecz o dwa różne, niezależnie istniejące teksty. Za sprawą Kronikarza znalazły się one w jednym dziele, choć czasowo wydaje się, że notatka zawarta w 1Krn 2,40-50a znalazła się wcześniej w rękach autora judzkiej genealogii. Jej główny wątek dotyczy osoby Chura, pierworodnego syna Efraty. Dzięki temu fragmentowi genealogii Kronikarz połączył ród Kaleba i Chezrona, ugruntowując związek pokolenia Judy z terenami położonymi w okolicach Hebronu. Będzie to miało z czasem poważne konsekwencje dla Dawida i jego dynastii, gdyż właśnie ten ośrodek, będzie jego pierwszą stolicą, miastem symbolem, z którego rozciągnął władzę na cały kraj. Związek Kaleba z Chezronem opisany w 2,18-24 nie jest przypadkowy. W wierszach poprzedzających genealogię Kaleba znajdujemy informację o związkach Chezrona z Gileadem przez swoją żonę Makirę. Zrodzony z tego związku syn, Segub, zrodził z kolei syna o imieniu Jair. Był to wnuk Chezrona, który wywędrował na wpół pogański teren Gileadu zasiedlając tam aż 23 miasta (1Krn 2,21-23). Wzmianka o przesiedleniu Jaira, potomka Chezrona Judejczyka, na tereny Zajordania wydaje się mieć związek tematyczny z innymi tekstami Starego Testamentu, przede wszystkim z Lb 32,42, gdzie czytamy o wsiach Amorytów, które nazwano namiotami Jaira (por. także Pwt 3,14; Joz 13,30; Sdz 10,4; 1Krl 4,13). Dzięki tym informacjom Kronikarz próbował wyjaśnić niezrozumiałą wędrówkę części potomków Judy na nieznanne tereny Gileadu, ignorując zasiedlenie rodowe ziem w okolicach Betlejem. Krótka perypetia historyczna Kaleba w 1Krn 2,18-24, pochodząca z późniejszego źródła, wypełnia jednak powstałą lukę dziejową pozostawioną przez Chezrona i jego potomków. Wykorzystanie przez Kronikarza różnych źródeł, także tych mu współczesnych, sugeruje, że proces zasiedlania kolejnych terenów w pokoleniu Judy po powrocie z niewoli był ciągle sprawą otwartą. Można zaryzykować twierdzenie, że na oczach autora Pierwszej i Drugiej Księgi Kronik wykuwała się etniczna i geograficzna tożsamość judzkiej autonomii.

Próba podsumowania

Jak już zostało wcześniej wspomniane, teksty 1Krn 2,18-24 czy też obszerny fragment dotyczący przejścia przez dynastię Dawidową ośrodków w Hebronie i Jerozolimie w 1Krn 3 są nie tyle genealogiami, ile historiami zasiedlania konkretnych terenów w pokoleniu Judy lub poza nim. Szukając dokładniejszego określenia dla gatunku literackiego, jaki reprezentują, można mówić tu o „pierwotnych” bądź „pierwszych” historiach zasiedleń, które swoją treścią ocierają się o etiologie konkretnych miejscowości, czy mniejszych osad. Ponieważ tekst 1Krn 4,1-20 stanowi pewną rekapitulację treści zawartej w 1Krn 2,3-55, komentatorzy szukali wspólnego źródła, które stałoby u podstaw obu tych fragmentów. Współczesne badania odrzucają tę koncepcję, widząc w 1Krn 4,1-20 niezależne źródło literackie, którego pochodzenia nie da się dzisiaj jednoznacznie ustalić. Autor nie powołuje się w nim bowiem na żadne znane wcześniej roczniki czy kroniki. Fragment ten pełni jednak bardzo ważną rolę w przemyślanej przez Kronikarza wewnętrznej strukturze całej genealogii Judy. Dzięki niemu redaktor 1Krn 2,3 – 4,20 skonstruował chiastyczną strukturę całej judzkiej genealogii, eksponując w jej centralnej części osobę Dawida.¹⁵

Lista genealogiczna Judy jest jednak czymś więcej i czymś innym niż tylko refleksją nad rodziną i ojczyzną króla Dawida. Oczywiście, te informacje można odnaleźć w judzkiej genealogii, ale Kronikarzowi chodziło raczej o historię całego pokolenia, w którym Dawid pełni tylko jedną z kluczowych ról, obok takich postaci jak Chezron, Kaleb czy Jesse. To nie Dawid ostatecznie decyduje o tym, czym było pokolenie Judy, lecz to Juda jako pokolenie wybrane przez samego Jahwe pozwoliło zaistnieć Dawidowi i stać się w obu Księgach Kronik wiodącą postacią historii zbawienia.

Jakkolwiek zamiarem Kronikarza było uczynienie z Judy spadkobiercy całego Izraela, to jednak nie zawsze stawia go na pierwszym

---

¹⁵ Por. H.G.M. Williams, *Source and Redaction in the Chronicler's Genealogy of Judah*, *Journal of Biblical Literature* 98/1979, s. 358-359.

miejscu, kiedy podaje pełną listę synów Izraela. Zachowuje tym samym klasyczny schemat genealogii Jakuba znany przede wszystkim z tekstów Rdz 35,23-26 czy Wj 1,2-4. W 1Krn 2,1-2 i 1Krn 27,16-22 Juda wymieniony jest zgodnie z historycznym przekazem Księgi Rodzaju i Księgi Wyjścia dopiero na czwartym miejscu, a listę otwiera Ruben. Tylko teksty należące do genealogii Judy i jego braci w 1Krn 2,3 – 9,1 oraz fragment 1Krn 12,25-38 stawiają Judę na pierwszym miejscu. Są to teksty, które opisują przede wszystkim porządek pokoleń izraelskich z punktu widzenia geografii terenu, który przypadł w udziale poszczególnym rodom i klanom. Szczególnie ważny jest w tym względzie tekst genealogii 1Krn 2,3 – 9,1, bo właśnie w tym fragmencie Kronikarza zastosował zabieg literacki polegający na pominięciu historii 12 synów Izraela na rzecz 12 pokoleń, jakie powstały na przestrzeni historii biblijnej, których zaczynem byli synowie patriarchy. Powodów takiego przejścia tematycznego w dziele Kronikarza należy szukać w bezpośrednim kontekście tekstu o genealogii Judy. Chodzi tu o fragment 1Krn 5,1-2. Dodatkowo należy uwzględnić tutaj źródło Kronikarza na którym buduje on całą judzką genealogię w Pierwszej Księdze Kronik, mianowicie tekst Rdz 38, który w zagadkowy i niezrozumiały sposób przerywa opis historii patriarchy Józefa. Dlaczego Kronikarz wybrał właśnie tekst Rdz 38 jako fundament genealogii Judy, trudno jednoznacznie rozstrzygnąć. Niektórzy komentatorzy tego tekstu zwracają uwagę na rolę i postać Tamar, a więc przypuszczalnie kobiety obcego pochodzenia, której czyn (sprowokowanie Judy do wypełnienia zwyczaju lewiratu) uratował ciągłość całego rodu, a w konsekwencji całego pokolenia.

Według C. Westermanna, chociaż syn zrodzony z Tamar nie jest wymieniony z imienia w tekście Rdz 38 to jednak należy on do praprzodków króla Dawida. Mowa tu o Peresie, od którego w dalszej kolejności pochodzili tacy poprzednicy Dawida jak: Aminadab, Obed, Booz i Jesse. Mimo że ani w samym tekście Rdz 38, ani w jego kontekście nie ma mowy o wyróżnieniu Judy pośród braci, to jednak opowiadanie o Judzie i Tamar przywołuje wydarzenia z dalszego kontekstu, mianowicie błogosławieństwo synów i słowa: „Judo, ciebie sławić będą bracia twoi, twoja bowiem ręka na karku twych

wrogów! Synowie twego ojca będą ci oddawać pokłon!” (Rdz 49,8). Tekst Rdz 38 niejako przygotowuje tę przepowiednię, rozdzielając, przez świadomy zabieg literacki redaktora tradycji w Genesis, wielką epopeję Józefa. Tym samym zasygnalizowane zostaje wewnętrzne starcie między potomkami Jakuba: rodem Józefa (Manassesem i Efraimem) i Judą, które miało decydujący wpływ na przyszłe losy całego narodu wybranego.¹⁶ Wystarczy przywołać tu najbardziej newralgiczne w skutkach wydarzenie dla całej historii Izraela, jakim był podział zjednoczonej monarchii (1Krl 12). U jego podstaw stoi właśnie bezpośredni zatarg między domem Józefa (Jeroboam) i domem Judy (Roboam).

Dla Kronikarza podkreślenie uprzywilejowanej pozycji Judy jest najważniejszym przesłaniem obu Ksiąg Kronik, jednak jako wytrawny historyk zna on doskonale fakty i tradycję historyczną Izraela. Według niej uprzywilejowana pozycja Judy pośród innych pokoleń Izraela nie jest oczywistością, ze względu na dawne zwyczaje patriarchalne związane z pierworództwem. Tym faktem należy tłumaczyć obecność tekstu 1Krn 5,1-2, który brzmi: „Synowie Rubena, pierworodnego Izraela. Wprawdzie był on pierworodnym, lecz ponieważ skalał łożę swego ojca, pierworództwo jego dane było synom Józefa, syna Izraela, więc nie podawano się rodowodów według pierworództwa”. Sygnalizuje on ponownie konflikt, jaki istniał między domem Judy i domem Józefa, dotyczący tym razem ojcowskiego przywileju pierworództwa, które rzekomo spoczywało na potomkach Józefa, czyli w pokoleniach Efraima i Manassesesa.

W tym miejscu warto zaznaczyć, że w Starym Testamencie istniało rozróżnienie pomiędzy matriarchalnym a patriarchalnym przywilejem pierworództwa. Pierwszy funkcjonował w przestrzeni liturgicznej i dotyczył przede wszystkim systemu ofiar, które wymagały złożenia w przypadku zrodzenia pierworodnego potomstwa, zarówno wśród ludzi jak wśród zwierząt (Wj 13,2.12; 34,19). Drugi, tzw. pierworództwo ojcowskie, praktykowany był w obrębie rodziny czy klanu i dotyczył szczególnego błogosławieństwa, które ojciec

---

¹⁶ Por. C. Westermann, *Genesis*, BK I/1, Göttingen 1985³, s. 52.

dedykował pierworodnemu synowi. Wiązało się z nim szczególne prawo do kierowania rodziną po śmierci ojca oraz prawo do spadku. Szczególnie druga część owego prawa prezentuje ciekawy rozwój historyczny. Jak wskazują liczne teksty Starego Testamentu, pierworodny syn, wraz z rozwojem historycznym izraelskiej wspólnoty, nie dziedziczył całości majątku pozostawionego przez ojca, ale podwójny udział w części, którą otrzymywali inni potomkowie (Pwt 21,17; 2Krl 2,9). W tekście 1Krn 5,1 autor wskazuje na synów Józefa jako pierwszorzędnych spadkobierców Jakuba, a ze względu na prawo podwójnego udziału dziedzica w pierworództwie podział między Manassesa i Efraima zdecydował, że obaj otrzymali tylko jedną część, a więc tyle, ile pozostali synowie Jakuba. Podobna historia praktycznego zniesienia pierworództwa i dziedziczenia podwójnego udziału w dobrach ojca opisana jest we wspomnianym już fragmencie Rdz 38, gdzie Peres i Zerach dziedziczą równe części po zmarłym pierworodnym bracie Erze. Onan, drugi syn Judy, w ogóle nie jest brany pod uwagę. Przez umieszczenie fragmentu 1Krn 5,1-2 Kronikarz chce podkreślić dwa fakty: po pierwsze wzmianka o dwóch dziedzicach schedy po Jakubie wskazuje, że nie zawsze pierworodny syn dziedziczył najważniejszy udział w dobrach zmarłego ojca; po drugie zaś sam ojciec, na zasadzie wolnego wyboru, decydował komu rzeczywiście pozostawi swój przywilej i szczególne błogosławieństwo. To właśnie ten wolny wybór Jakuba-Izraela, a w porządku wiary Boża łaska i wybraństwo, że właśnie czwarty z kolei syn Juda stał się głównym spadkobiercą tradycji Izraela. Historycznie, w koncepcji Kronikarza, wybraństwo Judy i połączone z nim błogosławieństwo, wypełniło się w osobie Dawida i monarchii, które objęła swoim zasięgiem wszystkie 12 pokoleń Izraela.

ks. Tomasz TUŁODZIECKI

Słowa kluczowe: Juda; genealogia; Księgi Kronik; monarchia; Dawid

Keywords: Judah; genealogy; Chronicles; monarchy; David

The Genealogy of Judah in 1 Chr 2,3–4,23 and its Influence on the Theological Message of the First and Second Books of Chronicles
Summary

Judah as a geographical area and a country inhabited by people has always been exceptional and extraordinary. The oldest historical source points to an independent socio-political entity, connected loosely to the whole of Israel. This independence and self-sufficiency was the mainstay of existence for this exceptional generation in the history of the chosen nation. The reason for the uniqueness of Judah in the history of Israel should be traced back to prehistory that points to the vicinity and influence of Egypt, which contributed to its independence and self-sufficiency. The time when this self-sufficiency was particularly tested is connected with Judah's relative autonomy and self-rule under Persian supremacy after 538 BC. There is the time of the author's creative activity 1–2 Chr, whose whole work is devoted to the New Israel, which stands for the newly-shaped Judean country under the supervision of Persian imperators. Judah in the books of 1–2 Chr is the heir of all the most crucial promises Yahweh had made to Judah's ancestors. David, the king, and his successors are the guardians of Yahweh's promises. Torah assigns the first forms of cult and liturgical holiness to Moses. Nevertheless, the only role model of holiness according to 1–2 Chr is Jesse's son, whom we can undoubtedly call the second Moses. The members of David's dynasty are held as the only legitimate sovereigns of Israel who rule the country, sitting on the throne of Yahweh Himself: 1 Chr 17,14; 28,5; 29,23; 2 Chr 9,8; 13,8. It would be the home of all the twelve tribes of Israel in which, despite the conflicts, friction, or political obstacles, all are the heirs of Yahweh's promises in brotherhood. This idea manifests itself in the whole work from the detailed description of Judah's genealogy to its final verses.

Bibliografia

- Chrostowski W., *Asyryjska diaspora Izraelitów i inne studia*, Rozprawy i Studia Biblijne 10, Warszawa 2003.
- Braun R.L., *A Reconsideration of the Chronicler's Attitude Toward the Nord*, Journal of Biblical Literature 96/1977, s. 57-71.
- Emerton J.A., *Judah und Tamar*, Vetus Testamentum 29/1979, s. 403-415.

- Eskenazi T.C., *The Chronicler and the Composition of I Esdras*, Catholic Biblical Quarterly 48/1986 s. 39-61.
- Hahnhart R., *Das Land in der spätexilischen Prophetie*, w: Streckler G., *Das Land Israel in biblischer Zeit*, GTA 25, Göttingen 1983, s. 126-140.
- Japhet S., *I & II Chronicles*, Old Testament Library, London 1993.
- Japhet S., *Conquest and Settlement in Chronicles*, Journal of Biblical Literature 98/1979, s. 205-218.
- Japhet S., *People and Land in the Restoration Period*, w: Streckler G., *Das Land Israel in biblischer Zeit*, GTA 25, Göttingen 1983, s. 103-125.
- Japhet S., *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Jerusalem 1977.
- Kartveit M., *Motive und Schichten der Landtheologie in I Chronik 1-9*, CB OTS 28, Stockholm 1989.
- Oeming M., *Das wahre Israel. Die „genealogische Vorhalle“. I Chronik 1-9*, BWAT 128, Stuttgart 1990.
- Westermann C., *Genesis*, BK I/1, Göttingen 1985³.
- Williamson H.G.M., *Israel in the Book of Chronicles*, Cambridge 1977.
- Williamson H.G.M., *Source and Redaction in the Chronicler's Genealogy of Judah*, Journal of Biblical Literature 98/1979, s. 351-359.
- Willy T., *Chronik*, BK XXIV/1, Göttingen 2009.
- Willy T., *Juda – Jehud – Israel*, FAT 12, Tübingen 1995.
- Witte M., *Schriften (Ketubim)*, w: Gertz J. C., *Grundinformationen Altes Testament. Eine Einführung in Literatur, Religion und Geschichte des Alten Testaments*, UTB 2745, Göttingen 2009, s. 414-533.
- Zunz L., *Dibre hajamim oder Bücher der Chronik. Die gottesdienstlichen Vorträge der Juden historisch entwickelt*, Berlin 1832.